

УДК 338.43.025.2

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

В. С. Шебанін, доктор технічних наук, професор, академік НААН
Ю. А. Кормишкін, кандидат економічних наук, докторант
Миколаївський національний аграрний університет

У статті обґрунтовано сутність поняття державне регулювання аграрного підприємництва. Виділено ряд ключових проблем розвитку аграрного сектора. Обґрунтовано важливу роль прямих та непрямих методів у державному регулюванні розвитку аграрного підприємництва. Визначено місце аграрного підприємництва в економіці України. Проаналізовано стан фінансування аграрного сектора та акцентовано увагу на основних нововведеннях фінансової підтримки аграрного сектора на 2017 рік з державного бюджету. Обґрунтовано пропозиції щодо покращення регулювання та розвитку аграрного підприємництва.

Ключові слова: аграрне підприємництво, державне регулювання, розвиток, методи регулювання, державний бюджет.

Постановка проблеми. Сільське господарство України має велике значення для економічної стабільності нашої держави. У ринкових умовах сільськогосподарська діяльність означає не тільки виробництво сільськогосподарських та промислових товарів, від рівня його розвитку залежить продовольча безпека, економічне зростання та активна позиція держави на світовому ринку сільськогосподарської продукції. У результаті чого важливою складовою становлення ефективної економіки на тлі ринкових перетворень є створення мотивованого поля для розвитку аграрного підприємництва, що і зумовило актуальність нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження питання забезпечення ефективного державного регулювання аграрного підприємництва внесли такі вчені-економісти, як В. Андрійчук, А. Антонов, В. Базилевич, О. Варченко, А. Гайдуцький, В. Геєць, В. Горлачук, А. Дібров,

---

© Шебанін В.С., Кормишкін Ю.А., 2018

С. Кваша, А. Кириленко, Ю. Лупенко, А. Мазур, В. Месель-Веселяк, Л. Молдаван, П. Саблук, О. Собкевич, Ю. Тараріко, О. Шпикуляк, О. Шпичак, А. Юрчинко та багато інших. Проте, не зважаючи на численні роботи науковців недостатньо висвітленими є питання підтримки аграрного бізнесу та складових державного регулювання розвитку аграрного підприємництва.

Метою дослідження є розгляд тенденцій державного регулювання розвитку аграрного підприємництва України та визначення пріоритетних напрямів, заходів державного регулювання підтримки його розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна модель функціонування аграрного підприємництва не спроможна зробити суттєво якісний стрибок у своєму розвитку, вирішити соціальні та економічні проблеми села, реалізувати повною мірою той потужний потенціал, яким володіє аграрна галузь, зокрема природно-ресурсний. Цьому заважає низка системних перешкод, які не вдалося подолати протягом тривалого періоду реформування аграрної галузі. Так в «Стратегії розвитку аграрного сектору економіки України на період до 2020 року» ключовими проблемами розвитку аграрного сектора визначено:

- нерівномірність розвитку різних форм господарювання при послабленні позицій виробників середнього розміру внаслідок створення для різних за розмірами та соціальним навантаженням підприємств формально однакових, але не рівних умов господарювання;

- недостатність нормативно-правових засад, відсутність мотивації до кооперації та не бажання до укрупнення дрібних сільськогосподарських виробників в рамках сільських громад, низька товарність виробництва продукції, зниження рівня економічного підґрунтя розвитку сільських громад;

- нестабільні конкурентні позиції вітчизняної сільськогосподарської продукції та продовольства на зовнішньому ринку через незавершення процесів адаптації якості та безпечності аграрної сировини та харчових продуктів до європейських вимог;

- низький темп техніко-технологічного оновлення виробництва;
- виникнення ризиків збільшення виробничих витрат внаслідок зростання зношеності техніки, використання застарілих технологій при зростанні вартості невідновлювальних природних ресурсів у структурі собівартості;
- недосконалість інфраструктури аграрного ринку та логістики зберігання, що впливає на збільшення витрат на сільськогосподарську продукцію;
- відсутність мотивації сільськогосподарських виробників до дотримання агроекологічних вимог з виробництва;
- обмеженість внутрішнього ринку сільськогосподарської продукції та продовольства, обумовлена низькою платоспроможністю населення;
- недостатня ефективність самоорганізації та саморегулювання аграрного ринку, складність у виробленні консолідованої позиції сільськогосподарських товаровиробників у захисті своїх інтересів;
- відсутність достовірної інформації про кон'юнктуру ринків сільськогосподарської продукції та умови ведення бізнесу в аграрній галузі;
- незавершена земельна реформа, зокрема мораторій на продаж сільськогосподарських угідь [11].

Поряд з цим, варто звернути увагу на зниження рівня сільськогосподарської робочої сили, особливо серед молодих чи середніх поколінь, що тягне за собою постійний дефіцит робочої сили у сільській місцевості.

Латинін М. А. зазначає, що загально визнаною роллю держави в ринковій економіці є створення умов, усунення негативних наслідків та проблем функціонування ринкового механізму, а також захист національних інтересів на внутрішньому та світовому ринках. Ми погоджуємося з думкою автора, що об'єктивною потребою врахування в економічній політиці держави інтересів аграрного підприємництва зумовлено тим, що будь-який напрямок аграрної політики не може бути реалізований без активної підтримки й регулювання з боку держави [8, с. 27].

В. Андрійчук у своїх працях державне регулювання аграрного сфери розглядає як систему економічних, фінансових, правових, організаційних і соціальних заходів, що здійснюються державою для ефективного і стабільного розвитку аграрного виробництва та повного забезпечення населення якісним продовольством за прийнятними цінами [2, с. 56].

Кузняк Б.Я. звертає нашу увагу на те, що за допомогою нормативно-правових, організаційно-економічних, екологічних, науково-технічних і інших заходів державної політики створюється система підтримки розвитку аграрного підприємництва, яка включає цінове регулювання продукції, пряме субсидування сільського господарства, фінансово-кредитне забезпечення та податкове регулювання [7].

Зокрема, державне регулювання розвитку аграрного підприємництва здійснюється за допомогою системи норм та заходів, які регламентують поведінку суб'єктів аграрної підприємницької діяльності з використанням адміністративних методів впливу та системи економічних методів та регуляторів. Головними інструментами державної підтримки сільськогосподарських підприємств є дотації, субсидії, субвенції.

Не менш важливу роль у державному регулюванні розвитку аграрного підприємництва відіграють обрані методи, які класифікуються за формами впливу на прямі та непрямі методи. Непрямі методи регулювання передбачають створення умов та стимулів, які заохочують розвиток виробництва у потрібному напрямі. Таке регулювання здійснюється на основі фінансових, кредитних, податкових та цінових заходів.

Прямі методи регулювання розвитку аграрного підприємництва можуть бути представлені такими взаємопроникаючими і взаємообумовленими групами методів, а саме:

- пряме державне фінансове регулювання, що передбачає розподіл бюджетних інвестицій, субсидій, субвенцій і дотацій аграрним підприємствам та сільським територіям;
- програмно-цільові методи, що включають в себе розроблення і реалізацію державних програм розвитку аграрного сектора та вирішення першочергових соціально-економічних проблем;

- методи регулювання матеріальних потоків і виробничої діяльності, що передбачають державне замовлення на поставки продукції, надання і виконання робіт для державних потреб, а також квотування і ліцензування експорту та імпорту сільськогосподарської продукції;

- державне підприємництво в аграрному секторі, що забезпечує управління господарською, економічною і соціальною діяльністю різних форм державних підприємств [4, С. 147].

Співвідношення прямих і непрямих методів залежить від економічної ситуації в країні й обраної в зв'язку з цим концепції державного регулювання підтримки та розвитку аграрного підприємництва, тобто з акцентом на ринкові механізми або державне регулювання [3].

Для проведення аналізу ефективності державного регулювання розвитку аграрного підприємництва в Україні визначимо місце та роль аграрного підприємництва за даними таблиці 1 [5].

Отже, у сільській місцевості України проживає майже третя частина її постійного населення (31,1%). На 01.01.2017 р. сільське населення України становило 13,1 млн осіб, з яких 7,7 млн є працездатним у віці 16-59 років, або 59,2%. На тлі загального скорочення кількості зайнятого населення за досліджуваний період на 9,9% було відмічено скорочення цього показника в сільському господарстві на 7,3%.

Таблиця 1

Місце аграрного підприємництва в економіці України*

Показники	2014р.	2015 р.	2016 р.	2016 р. у % до 2014р.
1	2	3	4	5
Кількість зайнятого населення, тис. осіб				
Усього зайнято	18073,3	16443,2	16276,9	90,1
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибництво	3091,4	2870,6	2866,5	92,7
Питома вага, %	17,1	17,5	17,6	+ 0,5
Кількість найманих працівників, тис. осіб				
Усього	6193,0	5778,1	5673,6	91,6

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибництво	596,0	569,4	578,1	96,9
Питома вага, %	9,6	9,9	10,2	+ 0,6
Середньомісячна номінальна заробітна плата працівників, грн				
Усього	3480	4195	5183	148,9
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибництво	2556	3309	4195	164,2
Питома вага, %	73,4	78,9	80,9	+ 7,5
Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності, у факт. цінах, млн грн				
Усього	219420	273116	359216	163,7
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибництво	18796	30155	50484	268,6
Питома вага, %	8,6	11,0	14,1	+5,5
Прямі іноземні інвестиції за видами економічної діяльності, на кінець року, млн дол. США				
Усього	53704,0	40725,4	36154,5	67,3
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибництво	776,9	617,0	502,2	64,6
Питома вага, %	1,5	1,4	1,3	-0,2
Валова додана вартість за видами економічної діяльності, у фактичних цінах, млн грн				
Усього	1382719	1689387	2020439	146,1
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибництво	161145	239806	277197	172,0
Питома вага, %	11,7	14,2	13,7	+2
Фінансовий результат підприємств до оподаткування, тис. грн				
Усього	-523587,0	-340126	-22875,0	-
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибництво	21677,4	103137,6	90661,0	418,2
Питома вага, %	-	-	-	-

* складено за [5]

У результаті скорочення кількості зайнятого населення було відмічено зростання питомої ваги на 0,5 відсоткових пунктів кількості зайнятого населення у сільському господарстві. У структурі доданої вартості за видами економічної діяльності частка сільського господарства у 2016р. становить 13,7% в склала 2020439 млн грн, а це на 2 відсоткових пункти більше, ніж у 2014 р. Крім цього відбулися збільшення на 64,2% середньомісячної заробітної плати зайнятих у сільському господарстві працівників. Загальна частка інвестицій в сільське господарство становить 14,1% у структурі загальних капітальних інвестицій до економіки країни. Поряд з цим, загальний обсяг капітальних інвестицій в українське сільське господарство у 2016 році становило близько 50,4 мільярди гривень, що на 168,6% більше, ніж за аналогічний період минулого року [5].

Розвиток економіки України пов'язаний із фінансовим станом суб'єктів господарювання, який залежить від ефективності їх діяльності. Протягом аналізованого періоду підприємства України отримували збиток. У 2016 р. загальний фінансовий результат підприємств був від'ємним, тобто підприємства отримали збиток у сумі 228750 млн грн, хоча частка підприємств, які отримали прибуток, була більшою, ніж частка збиткових підприємств. Це свідчить про те, що суми збитків були значно більшими за прибутки. Попри це, фінансові результати аграрного підприємництва досліджуваного періоду характеризуються позитивною тенденцією, отримання збільшилися на 318,2% і склали 90661,0 тис.грн. Відмітимо, що практично за усіма названими показниками, окрім кількості зайнятого населення та обсягу прямих іноземних інвестицій, питома вага сільського господарства аграрного підприємництва зростає у структурі загальноекономічних показників держави.

Зважаючи на зазначене, можна зробити висновок, що нинішній етап розвитку аграрного підприємництва України за несприятливих соціально-економічних проблем демонструє прийнятні темпи розвитку, що є насамперед результатом проведеної аграрної реформи. Водночас, нові виклики вимагають

від держави, аграрної науки і практики своєчасної реакції на зміни [9].

Для виявлення впливу державного регулювання на розвиток аграрного підприємництва та формування пропозицій з удосконалення регулювання проведемо оцінку видатків на розвиток аграрного сектора у 2017 р. Мінагрополітики України.

Законом України „Про Державний бюджет України на 2017 рік” (зі змінами) Мінагрополітики із загального фонду державного бюджету було передбачено видатків в обсязі 5596,4 млн грн [6].

Таблиця 2

Стан фінансування аграрного сектора України за 2016-2017рр., млн грн

Показники	2016 р.	2017 р.	2017 р. +,- до 2016 р.
Всього видатків за рахунок коштів загального фонду Держбюджету, з них	1638,3	5596,4	3958,1
Фактично спрямовано на виконання бюджетних програм	1079,9	5294,4	4214,5
Фінансова підтримка заходів в АПК шляхом здешевлення кредитів	131,4	294,9	163,5
Всього затверджено видатків за рахунок коштів спеціального фонду Держбюджету, з них	1879,3	4693,5	2814,2
Спрямовано отримувачам, всього	17,4	3191,8	3174,4
Фінансова підтримка розвитку підприємств в АПК	1424,6	3350,1	1925,5
Спрямовано отримувачам, всього	0,3	3161,4	3161,1

Як видно з наведених даних, у 2017 році фінансування видатків по Міністерству аграрної політики та продовольства України із загального фонду Держбюджету було більшим на 3958,1 млн грн проти 2016 року. Так, станом на 29.12.2017р. виконавцям бюджетних програм було спрямовано 5294,4 млн грн, що на 4214,5 млн грн більше 2016 року. У 2017 році за бюджетною програмою 2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» перераховано 1021,4 млн грн, з яких:

- 923,0 млн грн – бюджетна дотація для розвитку сільсько-господарських товаровиробників та стимулювання виробництва аграрної продукції;

- 98,4 млн грн – на реєстраційний рахунок для часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва (постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 130).

Поряд з цим, із загального фонду Державного бюджету у 2017 році спрямовано на:

– фінансову підтримку заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів – 294,9 млн грн, а це на 163,5 млн грн більше попереднього року;

– державну підтримку галузі тваринництва – 11,6 млн грн., проти 4,5 млн грн в 2016 р.;

– надання кредитів фермерським господарствам – 25,0 млн грн;

– державну підтримку розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників – 115,6 млн гривень.

На погашення кредиторської заборгованості, яка було зареєстрована в органах Державної казначейської служби України (далі - Казначейство), у 2017 році було виділено: 158,3 млн грн із державної підтримки галузі тваринництва (розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 № 651-р); 183,2 млн грн із державної підтримки розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників (розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 525-р та від 08.11.2017 № 791-р); 54,1 млн грн із фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі (наказ Мінагрополітики від 29.11.2017 № 625).

Зі спеціального фонду Держбюджету Мінагрополітики було передбачено видатки в обсязі 4693,5 млн гривень (із власними надходженнями установ і організацій), що на 2814,2 млн грн більше, ніж у 2016 році, з них на підтримку розвитку підприємств аграрного сектора – 3350,1 млн грн, що становить 71% від загального обсягу.

Варто відмітити, що на кінець 2017 року зі спеціального фонду державного бюджету було спрямовано всього 3191,3 млн грн, з них за КПКВК:

- 2801180 «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі» – 4,5 млн грн;

- 2801250 «Витрати Аграрного фонду, пов'язані з комплексом заходів із зберігання, перевезення, переробки та експортом об'єктів державного цінового регулювання державного інтервенційного фонду» – 30,4 млн грн;

- 2801460 «Надання кредитів фермерським господарствам» – 40,0 млн грн;

- 2801490 «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі на умовах фінансового лізингу» – 3,8 млн грн;

-2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» – 3112,6 млн грн, у тому числі : 3077,0 млн грн – на небюджетний рахунок, відкритий у Казначействі, для автоматичної виплати дотацій відповідно до Порядку розподілу бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції у 2017 році, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 № 83; 35,6 млн грн – на реєстраційний рахунок Мінагрополітики для часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва сільськогосподарським товаровиробникам відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 130.

Відповідно до п. 9 Порядку розподілу бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції у 2017 році, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.02.2017 № 83 станом на 29.12.2017 р. Мінагрополітики перераховано всього 4000,0 млн грн (100% від запланованих) на небюджетний рахунок, відкритий у Казначействі, для автоматичної виплати дотацій у рамках держпідтримки сільгосптоваровиробників, з них 923,0 млн грн. – за рахунок коштів загального фонду, 3077,0 млн грн – за рахунок відповідних надходжень до спеціального фонду. На вказану дату Казначейством забезпечено перерахування з небюджетного рахунку Мінагрополітики бюджетної дотації на загальну суму майже 3999,9 тис грн, у тому числі на підставі податкових декларацій з податку на додану вартість за лютий – 79,8 млн грн,

березень – 241,8 млн грн, квітень – 473,5 млн грн, травень – 528,8 млн грн, червень – 590,7 млн грн, липень – 400,3 млн грн, серпень – 477,6 млн грн, вересень – 635,1 млн грн та жовтень – 572,3 млн грн, залишок коштів на небюджетному рахунку складає 33,0 тис. гривень.

Крім того, відповідно на часткову компенсацію вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва за рахунок коштів загального фонду сільськогосподарським товаровиробникам - отримувачам спрямовано 134056,3 тис грн [6].

У 2017 році було змінено напрями фінансування аграрного сектора: видатки на здешевлення кредитів підприємствам аграрного сектора було збільшено до 300 млн грн; у бюджеті вперше за три роки держбюджетом на 2017 рік було виділено кошти 40 млн грн на селекцію та відтворення водних біоресурсів; 75 млн грн виділено за програмою «Державна підтримка розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними» ; 210 млн грн передбачено на підтримку галузі тваринництва.

Нововведенням було також залучення 400 млн євро від Європейського інвестиційного банку на реалізацію інвестиційних проектів в агропромисловому комплексі [1].

Проведений аналіз динаміки змін показників фінансової підтримки аграрного сектора України (Міністерство аграрної політики та продовольства України) підтверджує те, що прослідковується тенденція до збільшення фінансової підтримки аграрного сектора у 2017 році в порівнянні з 2016 роком. Показник 2017 року в порівнянні із 2016 роком збільшився на 3,9 млрд грн. Поряд з цим, виявлене зростання підтримки аграрного сектора не є позитивним результатом, зважаючи на те, що значення відсотка до загального обсягу видатків у 2017 році становить 0,7%, у 2016 р. – 0,25%. Відповідно до законодавством України питома вага видатків державної підтримки аграрного сектора має становити не менше 5% видаткової частини Державного бюджету. Отже реальні обсяги фінансування не досягають задекларованих показників.

На нашу думку, рівень державного регулювання розвитку аграрного підприємництва не повинен визначатися тільки обсягами бюджетних асигнувань. Оцінка державної підтримки сільського господарства полягає у дослідженні реалізації державних програм та регулювання ринкових цін на аграрну продукцію. Позитивні та негативні наслідки розвитку аграрного підприємництва можуть виникнути у результаті відмови держави від деяких інструментів регулювання.

На основі проведених досліджень нами запропоновано заходи щодо розвитку й регулювання аграрного підприємництва, зокрема:

- формування дієвої державної підтримки. Сьогодні аграрна політика України повинна бути спрямована насамперед на: підвищення ефективності агробізнесу за рахунок концентрації сільськогосподарських земель в руках найбільш активної частки сільського населення; подолання деформації співвідношення у виробництві аграрної продукції між сільськогосподарськими підприємствами та особистими господарствами населення у напрямі розвитку великотоварного виробництва відповідно до національних галузевих програм; сприяння процесу трансформації частини підсобних господарств у напівтоварні та товарні виробничі структури; удосконалення системи державної підтримки фермерських господарств та підготовки фермерів для забезпечення відповідного рівня їх освіти та кваліфікації. Важливе значення для підтримки доходів українських сільськогосподаровиробників має виплата їм відповідних дотацій. На наш погляд, державним органам слід переглянути підходи до здійснення дотування агротоваровиробників з урахуванням зарубіжного досвіду;

- забезпечення ефективності внутрішнього ринку та цінового регулювання. Цінова політика в аграрному секторі економіки повинна бути зорієнтована на ринкове ціноутворення у поєднанні з інструментами державного регулювання. Тобто Аграрним фондом будуть надаватися державні інтервенції на встановлення цінової рівноваги (не нижчу за мінімальну закупівельну ціну та не вищу за максимальну закупівельну ціну);

- раціональне використання сільськогосподарських земель. Зокрема, надання податкових і кредитних пільг фізич-

ним та юридичним особам, які за власні кошти здійснюють екологічнобезпечне землекористування, яке передбачено загальнодержавними і регіональними програмами використання земель та інші види робіт щодо охорони земель та відновлення їх якісного стану; компенсація сільськогосподарським товаровиробникам недоодержаної частки доходу внаслідок консервації деградованих, малопродуктивних та забруднених земель; запровадження страхування земель від зниження їх якісного стану за форс-мажорних обставин; передбачення санкцій за неефективне сільськогосподарське землекористування. Також варто запровадити екологічні платежі, які сплачуватимуть землекористувачі за погіршення якісного та екологічного стану ґрунтів орендованих ділянок; оподаткування перерозподілу земель. На нашу думку, всі зміни у відносинах власності щодо землеволодіння та землекористування повинні оподатковуватися. Ставку податку доцільно визначати з урахуванням того, чи збережено цільове використання земельної ділянки. У разі зміни цільового призначення сільськогосподарських земель ставка податку повинна бути найвищою;

- розвиток мережі сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, що сприятиме не тільки підвищенню прозорості каналів реалізації продукції на внутрішньому ринку, зменшенню витрат сільгоспвиробників та зростанню інтенсивності просування продукції, а й допоможе збільшити обсяги та ефективність експорту аграрної продукції;

- розвиток державно-приватного партнерства, що втілюється як у сприянні діяльності об'єднань приватних сільськогосподарських товаровиробників з боку держави, так і створенні державно-приватних господарських об'єднань, до яких поряд з товаровиробниками входять органи державної влади та місцевого самоврядування. Впровадження державно-приватного партнерства забезпечить чітку організацію ринків збуту, підтримку фермерських доходів, а також розвиток сільських територій;

- підвищення якості продуктів харчування та їх відповідності міжнародним стандартам. На нашу думку, варто ініціювати створення незалежних сертифікованих центрів оцінки якості та безпечності продуктів харчування, в результаті ді-

яльності яких відбувалося б маркування продукції відповідним знаком якості; адаптації вітчизняного законодавства до європейських санітарних і фітосанітарних вимог відповідних товарів; удосконалення чинних і розроблення нових державних програм підтримки розвитку сільського господарства, насамперед тваринництва; удосконалення діяльності державних контролюючих органів з метою недопущення корупційних явищ у сфері сертифікації та стандартизації продуктів харчування. У своїй діяльності ці органи мають керуватися принципом прозорості, інформація щодо їх діяльності та якості сільськогосподарської продукції має бути доступною громадськості; забезпечення відповідного державного фінансування центрів стандартизації продуктів харчування, необхідного для проведення планових і позапланових перевірок виробників продуктів харчування та місць їх реалізації; забезпечення активізації розвитку органічного виробництва сільськогосподарської продукції;

- нарощування експортного потенціалу шляхом: збільшення випуску продукції харчової промисловості, сільського господарства на основі новітніх технологій переробки, зберігання, пакування, транспортування та реалізації продукції; збільшення експорту продукції агропромислового комплексу і продукції переробної промисловості; розширення послуг міжнародних перевезень (автомобільним, авіаційним, водним, залізничним та трубопровідним транспортом), надання послуг по ремонту рухомого складу та транспортного обладнання; нарощування науково-технічних розробок, патентно-ліцензійної торгівлі, ноу-хау, інжинірингу, послуг з підготовки та забезпечення процесів виробництва і реалізації продукції, з обслуговування продукції, що експортується; впровадження енергозберігаючих технологій агропромислового та побутового призначення; сприяння впровадженню міжнародних технічних стандартів серії ISO та правил у виробництво;

- сприяння залученню іноземних інвестицій шляхом: створення ефективної системи інституційного забезпечення діяльності інвесторів, а саме – надання підтримки інвестиційним проектам у високотехнологічних сферах діяльності;

забезпечення зниження регуляторного тиску на інвесторів (впровадження спрощеної системи дозволів, реєстрації, ліцензування); участь в інвестиційних форумах за кордоном; надання допомоги суб'єктам господарювання у питанні розроблення інвестиційних проектів, які відповідають вимогам світових інвестиційних фондів; забезпечення поширення інформації щодо інвестиційного потенціалу конкретного регіону із залученням можливостей торговельно-економічних місій з-за кордону; організація виставкової та рекламної діяльності з метою забезпечення ринку збуту конкурентоспроможної продукції та високих технологій.

На сьогодні, для ефективного функціонування аграрного підприємництва, обов'язково необхідна державна підтримка, яка б змогла задовольнити потреби аграрного підприємництва в повному обсязі.

Висновки. Аграрне підприємництво за своєю важливістю знаходиться поза всякою системою рангів пріоритетності, що офіційно визначаються. Якби на початковому етапі ринкових перетворень аграрному підприємству була надана реальна державна підтримка для його розвитку, пряма або через надання певних фінансових ресурсів, удалося б краще зберегти цілісність агропромислових систем різного рівня та не допустити спаду виробництва продовольства. Особливо, застосування багатофункціонального сільського господарства – з підтримкою політичного «підґрунтя» – могло б стати промоційним чинником для національної економіки України. Державне регулювання аграрного підприємництва буде ефективно впливати на розвиток аграрного підприємництва України за умови дотримання запропонованих заходів.

Список використаних джерел:

1. АПК [Електронний ресурс] / Чесний бюджет. – Режим доступу : <http://budget2017.info>
2. Андрійчук В.Г. Теоретико-методологічне обґрунтування ефективності виробництва / Андрійчук В.Г. // Економіка АПК.–2005.–№5.–С.52-63
3. Бабашкина А. М. Государственное регулирование национальной экономики / А.М. Бабашкина. — М.: Финансы и статистика, 2003. — 480 с
4. Глушко В.П. Основи аграрної економіки : [підручник] / В.П. Галушко, Гвідо Ван Хуленбрук, О.А. Ковтун [та ін.]. – К. : Вища освіта, 2003.– С.144–150
5. Державна служба статистики України : Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.

6. Державна підтримка аграрного сектора у 2017 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.auu.org.ua/uk/publications/web/206/>
7. Кузняк Б.Я. Світовий досвід підтримки сільського господарства і українські реалії / Б.Я. Кузняк // Економіка і регіон № 1 (24) – Полтава : ПолтНТУ, 2010. – С. 135-140
8. Латинін М. А. Аграрний сектор економіки України: механізм державного регулювання : [моногр.] / М. А. Латинін. – Х. : ХарПІ НАДУ "Магістр", 2006. – 320 с.
9. Лупенко Ю. О. Розвиток аграрного сектора економіки України: прогнози та перспективи / Ю. О. Лупенко // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка. – 2015. – С. 27
10. Мазур Ю.В. Державна підтримка АПК України: суть, значення та сучасний стан. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://efm.vsau.org/files/pdfa/3855._2017pdf
11. Міністерство аграрної політики і продовольства України : Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua>.
12. Панухник О.В. Напрями та шляхи трансформації державної підтримки суб'єктів аграрної сфери України / О.В. Панухник // Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2017. – № 1. – С. 5-10.

*В. С. Шебанін, Ю. А. Кормышкін. **Государственное регулирование развития аграрного предпринимательства.***

В статье обоснована сущность понятия государственное регулирование аграрного предпринимательства. Выделен ряд ключевых проблем развития аграрного сектора. Обоснована важная роль прямых и косвенных методов в государственном регулировании развития аграрного предпринимательства. Определено место аграрного предпринимательства в экономике Украины. Проанализировано состояние финансирования аграрного сектора и акцентировано внимание на основных нововведениях финансовой поддержки аграрного сектора на 2017 год из государственного бюджета. Обоснованы предложения по улучшению регулирования и развитию аграрного предпринимательства.

Ключевые слова: *аграрное предпринимательство, государственное регулирование, развитие, методы регулирования, государственный бюджет.*

*V. Shebanin, Yu. Kormyshkin. **State regulation of agricultural enterprise development.***

The article substantiates the essence of the concept of state regulation of agrarian entrepreneurship. A number of key problems of the agrarian sector development were identified. It is substantiated that direct and indirect methods of regulation play an important role in the state regulation of the development of agrarian entrepreneurship. The place of agrarian entrepreneurship in the Ukrainian economy is determined. The state of financing of the agrarian sector is analyzed and attention is paid to the main innovations of the financial support of the agrarian sector for 2017 from the state budget. The proposals on improving the regulation and development of agrarian business are substantiated.

Keywords: *agrarian entrepreneurship, government regulation, development, methods of regulation, the state budget.*